

Geniřletilmiş Özet

Bir Bağımlılık Kliniğinde Aşı Kararsızlığının Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri

Giriş

Sars Cov-2 virüsü, 2019 yılının sonlarında ortaya çıkmasının ardından 700 milyondan fazla kişiye bulaştı ve 7 milyondan fazla insanın hayatını kaybetmesine neden oldu. Covid-19 için yeni aşıların keşfedilmesi, salgının etkilerinin hafifletilmesine yardımcı oldu. Ancak aşılanma oranları, toplum içindeki farklı popülasyonlarda birçok farklı nedenden ötürü farklılık göstermektedir. Bağımlılığı olan kişilerin aşılanma oranlarının genel popülasyona göre daha düşük olduğu bilinmektedir. Bu düşük oranın altında yatan nedenlerden bazılarının, aşı tereddütü, sağlık hizmetlerine erişimde zorluk ve damgalanma olduğu düşünülmektedir. Düşük aşılanma oranlarının, bağımlılığı olan kişilerde Covid-19 enfeksiyon insidansında artışa, enfekte olan kişilerin tıbbi komplikasyonlarla daha sık karşı karşıya kalmasına ve bunların sonucu olarak toplumda artmış morbidite ve mortaliteye neden olduğu bilinmektedir. Literatürde, bağımlılığı olan kişilerin aşılanmaya ilişkin yaklaşımları, aşılanma oranları ve bunları belirleyen olası risk faktörleri hakkındaki çalışma sayısı kısıtlıdır. Çalışmamızda, bağımlılığı olan kişilerde aşılanmayı etkileyebilecek sosyodemografik özellikleri, klinik karakteristikleri araştırmayı amaçladık.

Yöntem

Araştırmaya 394 katılımcı dahil edildi. Katılımcıların psikiyatrik tanıların konulmasında SCID-5 kullanıldı. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri, psikiyatrik ve aile öykülerine ilişkin olgu rapor formları dolduruldu. Katılımcılar, aşılanma durumlarına göre gruplara ayrılarak yaş, cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu ve eğitim durumu gibi sosyodemografik verileri ve kullanılan maddenin türü açısından birbirleriyle karşılaştırıldı. Katılımcılar, aşılanma oranları açısından çalışmamızın yapıldığı şehirdeki ve ülkedeki genel popülasyonun aşılanma oranları ile haftalık olarak karşılaştırıldı. Karşılaştırma, aşılanmanın ilk dozu ve ikinci dozu için ayrı ayrı yapıldı. İlk doz aşırı olup ikinci dozu olmayan katılımcılar da ayrı olarak değerlendirildi.

Sonuçlar

Katılımcıların aşılanma oranları ile sosyodemografik özellikleri arasında anlamlı ilişkiler saptandı. Daha yaşlı ve daha eğitilmiş katılımcıların aşı olma olasılıkları daha yüksekti. Aktif çalışmakta olan katılımcıların da aşılanma oranları, çalışmayanlara göre daha yüksek olarak saptandı. Aşılanma oranları ile cinsiyet arasında ilişki saptanmadı, ancak çalışmamızdaki katılımcılarda erkek cinsiyet baskındı. Kullanılan maddenin türü ile aşılanma oranları arasında anlamlı bir ilişki vardı. Çoklu madde kullanımının düşük aşılanma oranları ile ilişkili olduğu saptandı. Alkol kullanım bozukluğunun, madde kullanımına kıyasla aşılanma üzerindeki etkisinin daha düşük olduğu saptandı. Genel nüfusla karşılaştırıldığında, katılımcılar için aşılanma oranları hem birinci hem de ikinci doz aşılanma açısından daha düşüktü. **Tartışma:** Sonuçlarımız, belirli sosyodemografik ve klinik özelliklerin, bağımlılığı olan kişilerde aşı tereddütüne ilişkin risk faktörleri olarak tanımlanabileceğini göstermektedir. Literatürde bu konuyu inceleyen az sayıdaki çalışmadan biri olması, sadece aşı tereddütüne odaklanmayıp, aşılanma prosedürünü yarım bırakan kişilerin de değerlendirilmesi, ülkemizin aşılanma düzeniyle haftalık olarak karşılaştırılma yapılmış olması ve kullanılan maddenin türünün de dikkate alınmış olması çalışmamızın güçlü yönlerindendir. Kontrol grubunun olmaması, katılımcıların gönüllü olarak hastaneye başvuran kişilerden oluşmasının bir seçim yanlılığı yaratmış olma ihtimali ve kesitsel tasarımı, çalışmamızın kısıtlılıklarını oluşturmaktadır. Bağımlılığı olan kişilerin aşılanma açısından öncelikli bir grup olarak tanımlanması, sağlık merkezlerine ulaşımının kolaylaştırılması, aşılanma ile ilgili bilgilendirici eğitimlerin yapılması, aşı tereddütünün azaltılmasına ve aşılanma oranlarının artırılmasına yardımcı olacaktır. Dezavantajlı popülasyonlarda aşılanma oranlarını artıracak yaklaşımların, hem toplum sağlığı açısından hem de sağlık sistemi üzerindeki ekonomik ve iş yükü açısından olumlu etkiler doğuracağı düşünülmektedir.